

Вѣстникъ „Вечерна Поща“
за политика, литература, економия
и индустрия
Излазя ежедневно.

Годишенъ абонаментъ . 24 лева
Полугодишенъ > . 12 >
Тримѣсеченъ > . 6 >

Главенъ редакторъ:
Стоянъ С. Шанговъ, София.

Единъ брой 10 ст.

Вечерна Поща

Le Courrier du Soir. — Abendpost.

Телефонъ № 266.

— Sofia — Bulgarie. —

Téléphon № 266.

Всичко що се отнася до вѣстника
се адресира до
Ред. В. „ВЕЧЕРНА ПОЩА“.

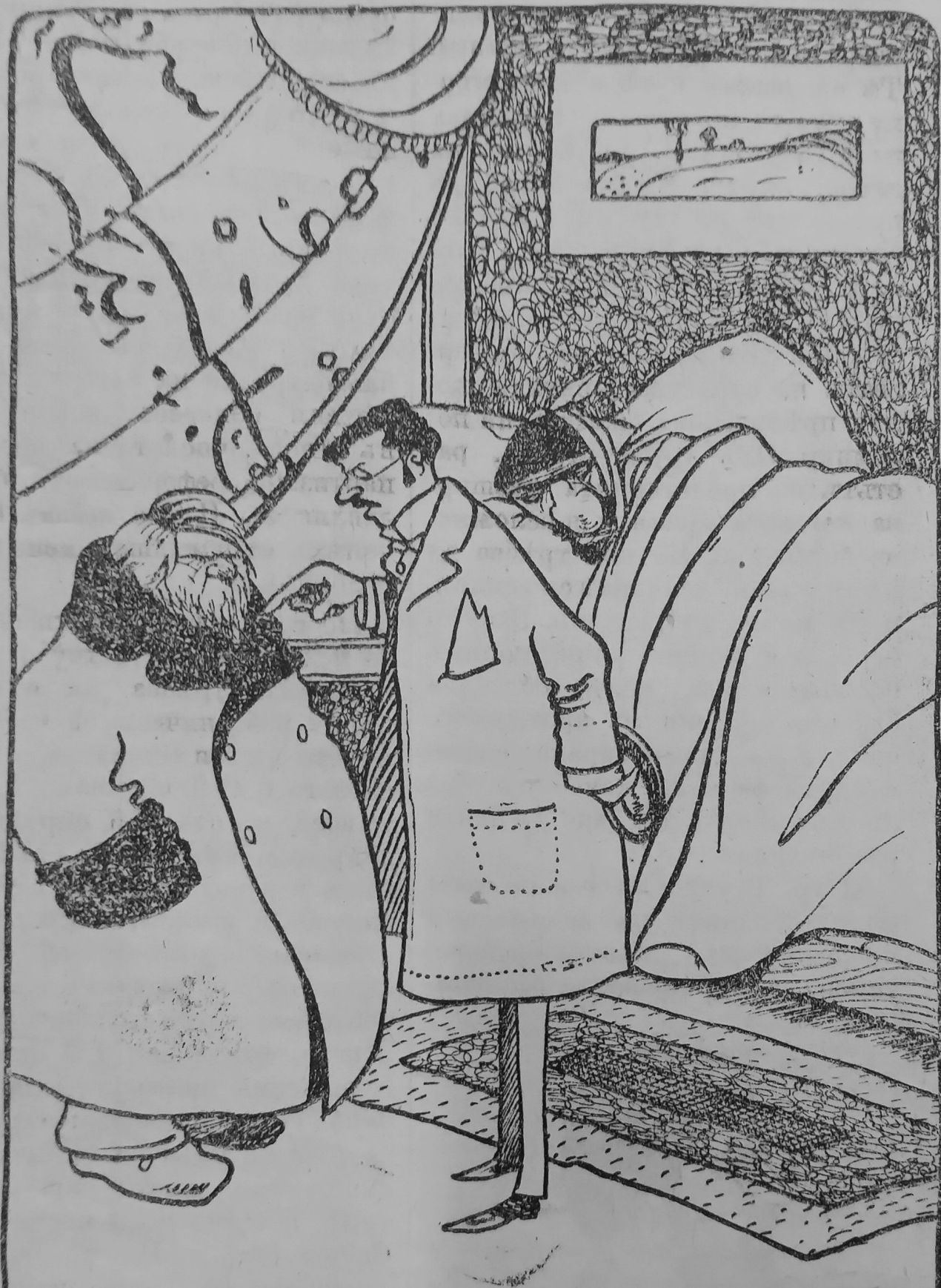
ОБЯВЛЕНИЯ:

На I-ва страница за гармондъ
редъ 1 левъ, на четвъртата — 30 ст.
Всичко въ прѣдплата.

Ръкописи и дописки назадъ не се
върщатъ.

Отговор.-редакторъ: Из. Атанасовъ

Annonces: A la première page la ligne 1 fr., — a la quatrième — 30 cts. Abonnements 40 fr par an.

Г. ГАПЕРМАНЪ
1903

Г. ГАПЕРМАНЪ. ЦИНКОГРАФИЯ.

— Колега, слушай, нашия г. пациентъ нѣма да оздравѣе, но ако искаме да повдигнеме лѣкарския престижъ, трѣбва да го задържиме за още нѣколко врѣме.

ЕДНА ОБИКОЛКА ПО ЕВРОПА.

(ВПЕЧАТАНИЯ И РАЗГОВОРИ).

ALSO SPEACH . . .

Тъй говори гражданина Филипо Турати . . .

Вратата се отвори, прѣди да поклопамъ. Въ коридора се носеше таинственъ шепотъ. Въ дъното, люде се мѣркаха неусетливо и бавно, като сѣнки. Стори ми се, че тѣ са нѣкакви съзаклѣтници. И когато се доближаваха до мене, очаквахъ да съзра страшни физиономии, съ дълбоки и ужасающи погледи. Но щомъ се лѣвиха прѣдъ вратата и ги озари дневната свѣтлина, видѣхъ въ очитѣ имъ беззлобенъ възторгъ, а на лицето имъ сияеще благоговѣние. Това не бѣха съзаклѣтници, а богомолци. Тѣ бѣха дошли — на поклонение? — у гражданина Филипо Турати. Той ги изирачаше, слѣдъ като бѣ имъ далъ вдъхновение. И тѣ сега слизаха долъ съ колебливи стѣпки, и съ прѣдпазливи жестове. И тихо, по тихонко, си съобщаваха своитѣ впечатления. У тѣхъ имаше и смирение и гордостъ . . .

А гражданина Турати бѣ се върпалъ вече въ салона, дѣто скоро бѣхъ въведенъ. Какъвъ бѣ тоя салонъ? Припопмувамъ си, че бѣ голѣмъ, и че по стѣнитѣ му имаше много фотографии, а по маситѣ и столоветѣ много книги и журинали. Гражданина Турати стоеше прѣдъ писалището си облегнатъ на лакетя, и изглеждаше уморенъ. На другия край на салона, една дама, облѣчена въ черно, съ блѣдо и болѣзнено лице и съ голѣми тъжни очи, прѣлистваше едно илюстрирано списание. Тя погледна разсѣяно новия посетителъ и наведе пакъ своитѣ мечтателни очи надъ книгата. Но гражд. Турати бѣ вече прочелъ писмото, съ което единъ неговъ приятелъ ме прѣпорѣчваше до него, и съ тихъ гласъ:

— Вий ме туряте въ голѣмо затруднение. По македонския въпросъ, както и по цѣлата външна политика въобще, азъ съмъ безподобенъ невѣзка. Нека да не ви удивлява. . . .

— Напротивъ, моето удивление, гражданиню, е безкрайно. Македонския въпросъ е сега, безспорно, една отъ най-тежкитѣ грижи на дипломатията; па и отъ широко хуманитарно гледище, той терзае съвѣстѣта на цивилизования свѣтъ, понеже се касае за съществуването на цѣлъ единъ народъ.

Гражданина Турати, до като говорехъ, се усмихваше снисходително. Но въ очитѣ му играше весела проия. Азъ бѣхъ извелъ неговото изъяснение на скромностъ за признание за неувѣжество. И това го забавляваше. Но послѣ, за да разширя самъ съмнѣнието ми:

— Македонския въпросъ по ми е съвѣтъ непознатъ. Чѣлъ съмъ за злодѣйствата на турцитѣ, и сега слѣда смѣлата борба на македонцитѣ. Но не съмъ се занимавалъ специално съ външната политика. И слѣдователно, ако настояте да чуе моето мнѣние, ще ме принудите да ви издекламирамъ нѣколко звучни и не опрѣдѣлени фрази върху великитѣ принципи на свобода, хуманностъ, правда и това ще бѣде досадно за васъ и за мене. А, ако се опитамъ да израза оригинално нѣкое мнѣние, ще кажа нѣколко дивотия. Значи, по-добръ ще бѣде нали? да не настоявате

И азъ не настояхъ. Защото и моето намѣрение не бѣ, като трѣгнахъ отъ България и ми нахъ гори и планини, да накарамъ гражданина Турати да урони своята репутация съ залявения върху единъ неуроученъ въпросъ. Но прѣди да мина къмъ друга тема, опитахъ се да успя поне малко неговия интересъ къмъ македонското дѣло.

— Излишно е, заливъ той, да ви увѣрявамъ, че моето съчувствие къмъ вашето дѣло е горѣщо, и че винаги, когато ми се прѣдстави случай, азъ ще бѣда готовъ да ви укажа своето съ-

дѣйствио. Въ парламента, гдѣто твърдѣ вѣрното, въпроса ще бѣде подчиняватъ пакъ, азъ ще се застапа, ведно съ всичкитѣ социалистически депутати, за нацията на Македония. И тукъ, въ Милано, азъ не имамъ участие въ всичкитѣ инициативи, прѣдхристи въ подза на поробенитѣ въ Турко. Тѣй въ пѣдѣна, тукъ ще стане матишъ; между другитѣ оратори, ще зема думата и азъ. И тоа мое участие ще се почита при всѣхъ случаи, бѣдете увѣрени.

Благодарности отъ мои страна. Кратка пауза. Слѣдъ което гр. Турати продължи: — Нашъ общъ грѣхъ е, на всичкитѣ социалисти, и въ всичкитѣ държави, дѣто пренебрегваме въпроситѣ на възната политика. Тѣ ежъ вакси и тѣ лежатъ върху общото положение на Европа и заеднаватъ напредъ на демократизма. Но неможемъ да приваеме на глѣбо. Вътрѣшнитѣ борби ни погизава. Ний се намарае сега въ единъ периодъ извъредно критически: етаритѣ концепции се подвргаватъ на естрадна критика, която прѣдизвика ожесточени полемки. Отъ друга страна, растежъ на пролетариата разширява неговата мисия и я осложнява безкрайно. На нея трѣбва да посвѣтаваме всичкитѣ си усилия, и тѣ не сжъ достатъчни. Защото борбата е двойна: да разрушимъ етарния строй, който обладава огромна енергия на противодействие, и да организираме собственитѣ си сили, които сжъ били хаотични и сжъ още до нейде разпрѣснати . . .

И гр. Турати ми говори сега върху задѣнитѣ на италияския пролетариатъ, възхитителното усилие, което праватъ работни-

бѣха ми казали: „Турати е неопитенъ типъ. Въ него има нѣколко човѣка, които не си приличатъ никакъ, и които, може би, се изключаватъ. Нап по добръ, той е индиферентна характера и настроеніето съ удивителна бързина, евогитѣ момента и еридата“. Неговитѣ неспирителни (тѣ сжъ многобройни) притурати: е актири! По тона ежидение, даже да би било вѣрно, не изчерпва всичкитѣ елементи на неговата психология, нито обяснява ролята въ днешното социалистическо движение въ Италия.

А тая роль е огромна, несъмнено. Въ една страна като Италия, дѣто още не сжъ заглъхнали отгласитѣ отъ епископитѣ революционни борби, той се осмѣли да се подигне противъ романтическото революционерство и да го осмѣе; тукъ дѣто сжъ най-живни традициитѣ на тероризма и на диктатурата, той етана прѣдвиднистъ на законността, той успѣ да посѣе, тия идеи, които едно врѣме дихаха бури отъ протести, и тѣ се тѣй възприеха, благодарение на него че, въ послѣдния конгресъ, който етана въ Милано, числото на неговитѣ партизани, реформиститѣ, бѣ подавяюще. И тоя неговъ бързъ успѣхъ събуждаше у мене малко недоумѣние.

По сега, като го слушахъ, то се изясни. И почувствувахъ, че, наистина, трѣбва да е силно върху работническитѣ маси обаянието на тоя агитаторъ, у който словото е тѣй пламенно и поразяюще, волята тѣй опрѣдѣлена и крепка, ентузиязма тѣй жаръкъ и заразителенъ, жеста тѣй широкъ и повелителенъ.

Неласъкъ тоже да си обясня какви сжъ аргументитѣ, съ които той влияе върху интеллигенцията. Защото ерида неа той има много численни привърженици. Разбира се, най-лесното еридетво за това би било да се прослѣди списанието, което той издава тукъ, и което носи наслова: *La Critica Sociale*. Но то би била дълга работа. Моето намѣрение бѣ да узная неговото мнѣние по нѣкоя крупни въпроси и да го изложя тукъ на бързо.

— Въ парламента, вий заявихте напоследъкъ, гражданно, че се отказвате да поддржате кабинета на г. Канардели . . .

Той ме прѣкъсна.

— Моята рѣчь биде злѣ протѣкувана. Азъ не съмъ се обявилъ противъ кабинета безусловно, както и не съмъ билъ никогѣ безусловно правителственъ (ministériel). Кабинета Канардели дойде съ една широка демократическа програма. Ний го посрѣщнахме съчувствено, защото, за да се съзнае и да се организира, пролетариата има нужда отъ свобода. Понеже въ камарата реакцията бѣ силна и застрапаваше кабинета, ний, социалиститѣ, рѣшихме да го поддржаме. И за това ний не се разкайваме. Кабинета на Канардели обезпечи ония права, които бѣха потжпкани прѣзъ понапрѣжнитѣ режими и отъ които работницитѣ можеха сега да се ползватъ безпрѣпятсено. Но, отъ нѣкое врѣме, забѣлжава се, че г. Канардели отслабва въ своитѣ демократически убѣждения, и ний му виунихме, че не може да разчитва напълно на нашата поддржка. Моята рѣчь бѣ едно прѣдупрѣждение.

— Но, Джиналти показва го-

лѣма демократическа смѣлостъ. Неговитѣ заявления върху етарнитѣ се чува за първи пътъ отъ устата на единъ държавенъ мъжъ. Истина е, че тия етарни зачетиха много въ Италия.

Повече отъ колкото бѣ разумно, прабани гр. Турати. У нѣкъ етарна етарни, които въ маха основание. Тѣ бѣха плодъ на възбуждение и поѣха импулснитѣ характеръ. Тѣ сжъ опасни за пролетариата, защото го ожесточаватъ, увеличатъ го въ безплатни сантиментални подвизи и послѣ еловатъ неговата енергия. Азъ съмъ възставалъ винаги противъ подобни увѣщания. Толкозъ повече, че по нѣкога тѣ се придружаватъ съ кървави етаржкования.

Разговора ни доведе до болното мѣсто на класовата борба. Социалиститѣ дигатъ оследи до себе, когато се изпатри войска тамъ, дѣто е обявена етарка, но, тамъ пѣтъ, дѣто отжестотвува военна сила, тѣ правятъ насилия върху ония работници, които не напускатъ работата. Потърпѣхъ отъ гр. Турати, да ми обясни своето гледище.

— Доволенъ ли сте, гражданно, ако държавата земе мѣрки, за да се обезпечи правото и на ония, които сжъ противъ етарката?

— Вашия въпросъ, така поставенъ, е мажно разпрѣшамъ. Намитѣ изисквания зависѣтъ отъ успѣхитѣ на демократията. Вѣсикъ день ний трѣбва да издържаме побѣди върху миналото. Тамъ, дѣто режима е още суровъ и враждебенъ на работническата класа, достатъчно е да извоюва ти правото на етарка. Но тукъ не се свършва нейната роль. Демократията не трѣбва да се задоволява съ едно чисто отрицателно настроение спрямо етарнитѣ. Тя трѣбва да ги урегулира съ редъ закони: закони върху контрактиитѣ на труда, закони върху задѣжжителната етарка. Тия мѣроприяти сжъ наложителни. Тѣ — ще прѣдшествуватъ — и ще подготвятъ — осжществението на нашия идеалъ. А тѣ могатъ да бждатъ прокарани отъ едно буржоазно правителство, което социалиститѣ трѣбва да поддржатъ.

— Правн се упрѣки на това гледище, че замжлявало съзнанието на пролетариата като класа.

Гр. Турати прави единъ ядосанъ жесътъ.

— Това сжъ фрази. Пролетариата не губи никогѣ съзнанието на своето положение като експлоатирана класа; но той схваща тоже, че съ реформи, това му положение се подобрява.

— Но той прѣстава да гледа на държавата като на класово учрѣждение.

— Държавата не е класово учрѣждение, а *трансакционно*. Въ нея се помиряватъ двѣ тенденции, буржоазната и нашата. Ний, реформиститѣ, се боримъ, щото нашата тенденция да прѣобладава постепенно, дордѣ тя възтѣржествува напълно. Но за това нѣебходимо е да се изключатъ революционнитѣ еридетва. Трѣбва дори епитета „революция“ да се изхвърли, защото той е опасенъ. Отъ дѣ знаеъ ний, че масата подъ думата революция не ще разбере: огънъ и разрушение? Турати говорѣше вече спокойно, безъ жестове. Тона му бѣ академически. И, който

би го слушалъ сега, не би се досѣтилъ, че Турати е истия ония трибуни, гласѣтъ на който огласяване салона.

Звѣзена на вратата пропѣща. Отъ нѣкъ вѣвѣжа хора. Азъ изѣхъ ебогомъ на бързо, прѣвѣхъ си бѣлѣжикитѣ и ги свързахъ пакъ въ коридора. Тѣ се здрависаха съ гр. Турати, който бѣ етарналъ пакъ апостолъ прѣдъ тѣхъ.

На излизане еридна ме едѣятъ мой познатъ социалистъ, революционеръ, непримиримъ врагъ на Турати.

— Е добръ, какви ти сжъ впечатлѣнията?

— Отъ начало етори ми се, че влизамъ въ параклисъ: липсване само темия . . .

— Ако да имаме темия, най-напрѣдъ Турати щѣме да избѣга отъ тамъ.

За революционеритѣ Турати е Сатана!

C. Радевъ.

ШАРЕНЪ СВѢТЪ.

Картинки и разговори.

Ахъ, кога ще се оправи тая пуста България, та да я напустемъ и заминемъ за Македония!

То ще бѣде, брате, царство пполовина, ама нади не е човѣкъ Султана да я ослободи! Ето нѣ, мжѣи се, мжѣи Вечерня Поща да я ослободи — не биде, не може да кандардиса Султана съсѣ добромъ. Хаде сега, беки „Македоноодрински Куриеръ“ я слободи. Овъ баревъ е убилъ ламата, прѣди да я еригне, а па въстникъ „Валканъ“ ке диде паритѣ 25% отъ числата си загуба. „Куриеръ“ дава освѣтъ тая печалба единъ бинокль за разглеждане на иллюстрациитѣ му. Ете, отъ тука, отъ тамъ, малко по малко — море става. На, ето и Сейноръ Бенционъ изъ Варна продава цигаревни книжки за въ подза на дѣлото, ете оно че биде и прѣбиде. И сега ако се не слободи, съ цигаревитѣ книжки, *Слободна Македония* нѣма кабилъ да биде и до амина. Ама ке биде, море, ке биде и отоянъ ке мине! Ама кой ке е живъ да го виде!

Вѣсикъ съсѣ занаята си: единъ издава вѣстникъ, други пише брошури, трети събира лепта за дѣлото, четвърти прави цигаревни книги, пети продава *кремъ Соломонъ и пудра джереме*, а па бай Стоянъ Запмъвъ саде си гради паметници. Кажемъ имъ завчера: не одѣте бре, ще ви оскубятъ, плѣвници сжъ хитри, а па они не вѣрватъ. Ойдохъ — видоха. Далъ имъ Бай Ганю банкетъ. Бай Ганю и банкетъ! Па нади се нарѣдили наши ваши, бре голѣмци, кметове, совътѣници и тайни совътѣници, па агенти и началници слѣдъ нѣхъ, бре близки и далечни до довета рода цанковнетка, и въ коицѣ кеицовъ — за гоститѣ печено не оставяло! Ами че защо се е пѣкълъ п потѣлъ бай Ганю кога то ще даде печеното на гоститѣ? нему печеното, а па на гоститѣ — зеления хавяръ . . .

Та па оно, брате, да ги оставятъ само гладни — нди доди, ами внимали, та ги оскубали безъ пепелъ.

г. Филипо Турати.

ческитѣ маси, тѣхното дълбоко чувство на класова солидарностъ, и ентузиязма, съ който тѣ се борятъ. И сега вече Турати, говори съ увелечение. Тонътъ му се възвишава. Рѣчта му, която до скоро бѣ тиха и провлачена, сега става пъргава и патетична. Очитъ му се съживяватъ и, намѣето погатайна провия, у тѣхъ бѣлщи възторгъ. Тѣ обливатъ пѣлото му лице съ сияние на лжечезарна вѣра. Изправенъ, той жестикулира бързо и нервозно. По нѣкога нѣкой паразъ на френски, не му се удава, нѣкоя дума му бѣга, и, за минута, той се спира, етеска конвулсивно прѣстѣйтъ си, свити на тупаница, и послѣ, утихва, и подема своята мисѣлъ въ енергични и цѣлѣности изрази.

Въ етарта е малкотѣмно. Вѣтъ, дѣлѣтъ се е усилилъ и пада съ шумъ върху ерихитѣ и площада. Облегнатъ на лѣкѣтъ на писалището, азъ го слушахъ съ внимание и почетъ, и готлѣдамъ съ скрито любопитство. Тукъ